

РЕШЕНИЕ

№ 164

гр. Нова Загора, 06.07.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – НОВА ЗАГОРА в публично заседание на двадесет и девети юни през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: РОСИЦА СТ. НЕНОВА

при участието на секретаря Диана М. Дечева
като разглежда докладваното от РОСИЦА СТ. НЕНОВА Гражданско дело № 20222220101360 по описа за 2022 година

Предявеният иск е с правна квалификация по чл.26, ал.1, пр.1 и 3 от ЗЗД във вр. с чл.22, чл.11 и чл.19 от ЗПК и във вр.с чл.92 от ЗЗД.

Подадена е искова молба в Районен съд - Пловдив от Г. Д. Т. с ЕГН ***** и адрес: ***, представляван от процесуалния си представител адв.С. Н. от АК - Пловдив против „Сити Кеш“ ООД с ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление: ***, за прогласяване нищожността на клаузата за неустойка, обективизирана в чл.11 от Договор за потребителски кредит № 738789 към искане № 9123901 на 22.09.2022 г., като противиречаш на императивните изисквания на ЗЗД, ЗЗП и ЗПК, с цена на иска 424.36 лв.

С Определение № 12889 от 24.11.2022 г. Районен съд - Пловдив е прекратил производството по гр.д.№ 20225330116911 по описа за 2022 г. и е изпратил делото по подсъдност на Районен съд - Нова Загора.

В исковата молба се твърди, че ищецът бил сключил договор за потребителски кредит № 738789 към искане № 9123901 на 22.09.2022 г. с ответното дружество в размер на 650 лева, при фиксиран годишен процент на разходите на заема: 49.79 %, фиксиран лихвен процент от 40.05 %, брой на вноските - 29 и обща сума за изплащане - 735.64 лева.

Като обезпечение по договора в чл.3, т.9 било предвидено потребителския кредит да бъде обезпечен с поръчител или банкова гаранция - по избор на кредитополучателя, като в случай на учредяване на поръчителство поръчителят следвало да отговаря на условията на чл.5, ал.1, т.2. Съгласно чл.5, ал.2 страните се споразумели, че кредитополучателя ще предостави посоченото обезщетение по ал.1 в тридневен срок, като в противен случай съгласно чл.11, ал.1 от договора кредитополучателя дължал неустойка в размер на 424.36 лева, платима разсрочено, заедно с погасителната вноска. Твърди се, че ищецът бил усвоил изцяло заемният ресурс, но не дължал плащания за процесната неустойка.

В исковата молба се сочи, че съгласно разпоредбата на чл.92 от ЗЗД, неустойката обезпечава изпълнението на задължението и служи като обезщетение за вредите от неизпълнението, без да е нужно те да се доказват. Така функциите, които изпълнявала неустойката, били обезпечителна и обезщетителна, като идеята на обезпечителната функция била да се гарантира точното изпълнение на поетите задължения. Критериите дали е налице нищожност поради противоречие с добрите нрави на неустойката, се съдържали в ТР № 1 от 15.06.2010 г. по т. д. № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС, а именно - такава била неустойка, която била уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции.

Преценката за нищожност се извършвала в зависимост от специфичните за всеки конкретен случай факти и обстоятелства, при съобразяване на примерно посочени критерии, като естеството и размера на обезпеченото с неустойката задължение, обезпечение на поетото задължение с други, различни от неустойката правни способи, вида на самата уговорена неустойка и на неизпълнението, за което е била предвидена, съотношението между размера на неустойката и очакваните за кредитора вреди от неизпълнението /Решение № 107/25.06.2010 г. на ВКС по т.д.№ 818/2009 г., II т. о./.

В настоящия случай било уговорено кредитополучателят да осигури обезпечение на кредитора в тридневен срок от сключване на договора, като обезпечението следвало да отговаря на конкретни условия /чл.5/. При неизпълнение на това задължение, била предвидена неустойка във фиксиран размер - 424.36 лв. /чл.11, ал.1/. В исковата молба ищецът сочи, че категорично считал, че така както била уговорена, неустойката била предназначена да санкционира заемателя за виновното неспазване на договорното задължение за предоставяне на обезпечение, като същевременно, неизпълнението на договорното задължение реално не рефлектирало върху същинското задължение за погасяване на заема. Освен това, на следващо място ищецът считал, че с клаузата на чл.11, ал.1 от процесния договор, очевидно не се търсело обезпечаване изпълнението на задължението, каквато била същността на неустойката, а същата представлявала такса, представляваща по своята същност допълнително възнаграждение извън уговорения размер на възнаградителната лихва. В този смисъл клаузата за неустойка изцяло противоречала на добрите нрави по смисъла на чл.26, ал.1, предл.3 от ЗЗД, тъй като драстично нарушавала принципа на справедливост, като основната цел на уговорената клауза била да доведе до неоснователно обогатяване на заемодателя за сметка на заемополучателя и до увеличаване на подлежащата на връщане сума.

Сочи се също, че в процесния договор неустойката била предвидена в размер на 424.36 лв. при отпуснат заем в размер на 650 лв., което означавало, че същата била уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции, явявала се прекомерна и като такава противоречала на добрите нрави по смисъла на чл.26, ал.1 от ЗЗД. Ищецът категорично считал, че поради тези особености на договора, клаузата за неустойка била уговорена в отклонение от функциите ѝ предвидени в чл.92 от ЗЗД, което я правело нищожна поради противоречие с добрите нрави, по смисъла на чл.26, ал.1 от ЗЗД /в този смисъл Тълкувателно решение № 1/2009 г. ОСТК/. В исковата молба се твърди, че тъй като противоречието между клаузата за неустойка и добрите нрави била налице още при сключването на договора, то следвал извода, че в тази си част договорът изобщо не бил породил правно действие, съобразно разпоредбата на чл.26, ал.1 във вр. с ал.4 от ЗЗД.

В исковата молба се твърди още, че от друга страна не били спазени и императивните изисквания на чл.11, ал.1, т.11 от ЗПК в договора за потребителски кредит по ясен и разбираем начин да са посочени годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя. Твърди се, че действително приложения в кредитното правоотношение ГПР бил различен от посочения в договора, че кредиторът вписвайки в контракта ГПР от 49.79 % бил заблудил потребителят, като използваната заблуждаваща търговска практика била довела до неравноправност на уговорката за ГПР и оттук до нищожност на клаузата за ГПР с произтичащите правни последици. В този смисъл и при нарушаване на императивните изисквания на чл.19, ал.1 и ал.2 от ЗПК, кредиторът не бил включил в договорения ГПР разходите, които следвало да извърши ищеца за заплащане на възнаграждение на фирмата, като чрез вкарването му в заблуда, кредитора недобросъвестно бил увредил потребителят. Допълнително на ищецът не е било разяснено по ясен и разбираем начин и при спазване на изискванията на чл.5 от ЗПК преди сключване на договора, какъв е размера на всички разходи, за които той следва да заплати, нито тази информация произтичала по прозрачен за него начин от условията на договора. Твърди се, че поради незапознаването на ищеца с основните характеристики на услугата, той не е могъл да разбере икономическите последици на поетото от него задължение, относно обхвата на всички разходи, които той следва да понесе във връзка с получения заеман ресурс.

Уговореното възнаграждение за фирмата се явявало разход по кредита, който следва да бъде включен при изчисляването на годишния процент на разходите, тъй като последният се явявал като индикатор за общото оскъпяване на кредита - чл.19, ал.1 и 2 от ЗПК. Този извод следвал от дефиницията на понятието „общ разход по кредита за потребителя“, съдържаща се в § 1, т.1 от ДР на ЗПК, според която това били всички разходи по кредита, включително лихви, комисионни, такси, възнаграждения за кредитни посредници и всички други разходи,

пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално поръчителството или застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. Поради невключването на възнаграждението за неустойка в посоченият в потребителския договор размер на ГПР, последният не съответствал на действително прилагания от кредитора в кредитното правоотношение. Посочването в кредитния договор на размер на ГПР, който не бил реално прилагания в отношенията между страните представлявало „заблуждаваща търговска практика“ по смисъла на чл.68 д, ал.1 и ал.2, т.1 от Закона за защита на потребителите. Сочи се в исковата молба, че с преюдициално заключение по дело С-453/10 било прието, че използването на заблуждаващи търговски практики, изразяващи се в непосочването в кредитния контракт на действителния размер на ГПР представлява един от елементите, на които може да се основе преценката за неравноправния характер на договорните клаузи по смисъла на чл.143 и сл. от ЗЗП.

В исковата си молба ищецът сочи, че съгласно чл.22 ЗПК, когато не са били спазени изискванията на чл.10, ал.1, чл.11, ал.1, т. 7 - 12 и 20 и ал.2 и чл.12, ал.1, т.7 - 9, договорът за потребителски кредит бил недействителен.

С оглед изложеното ищецът моли съда да уважи предявеният иск за прогласяване нищожността на клаузата за неустойка, обективирана в чл.11, ал.1 от договор за потребителски кредит № 738789 към искане № 9123901 от 22.09.2022 г., сключен с ответника „Сити Кеш“ ООД, ЕИК 202531869, гр.София, ул.„Славянска“ № 29, ет.7 като противоречащ на императивните изисквания на Закона за задълженията и договорите, Закона за защита на потребителите и Закона за потребителския кредит. Ищецът прави доказателствени искания на основание чл.190, ал.1 от ГПК съда да задължи ответното дружество „Сити кеш“ ООД, да представи актуална справка - какви разходи по процесния договор за паричен кредит сключен с ищеца са включени в ГПР, както и дали неустойката в размер на 424.36 лв. е включена в размера на ГПР съгласно договора, да представи актуална справка за внесените от ищеца суми по договор за потребителски кредит № 738789 към искане № 9123901 от 22.09.2022 г., както и актуална справка за погасените вземания на длъжника, разбита по главница, лихви и неустойки.

Ищецът моли съда да присъди на основание чл.38, ал.1, т.2 от Закона за адвокатурата сумата в размер на 400 лв. в полза на адвокат С. К. Н. за адвокатско възнаграждение, определена по реда за минималните размери на адвокатските възнаграждения за безплатна защита в настоящото производство.

С исковата си молба ищецът представя писмени доказателства по опис.

Ответникът в законоустановения срок по чл.131 от ГПК е подал писмен отговор по предявения иск, чрез пълномощника си - юр.Лусиа Ванкова, с който заявява, че счита исковата молба за редовна, но предявеният иск за неоснователен и недоказан.

На първо място според него неустоечната клауза не е нищожна поради противоречие с добрите нрави, които са неписани и несистематизирани морални правила без конкретика, които са общоприети в обществото и правните субекти следва да се ръководят от тях. При отпускането на кредит финансовата институция поема риска при неизпълнението на договора и за това следва да бъде обезпечена по надлежния ред. Неизпълнението на задължението на кредитополучателя да обезпечи кредита с поръчител или банкова гаранция води до непропорционално увеличение на поетия от заемодателя финансов риск. В случай на неизпълнение на задължението по чл.5, ал.1 от договора за потребителски кредит единственият начин за ликвидиране на вредите от това, е включването на клауза с неустойка в посочения размер. Според ответника непредоставянето на обезпечение увеличава носения финансов риск, защото се случва след отпускането на кредита и то по волята на една от страните, която е била информирана за своето задължение при договарянето. Съгласно константната съдебна практика преценката на нищожност на неустойката поради накърняване на добрите нрави следва да се прави за всеки конкретен случай към момента на сключването на договора при използването на критерии като естеството на задълженията, изпълнението на които се обезпечават. Неустойката следва да се приеме за нищожна, ако единствената цел, за която е уговорена, излиза извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционни функции /Решение № 766/ 05.01.2011г. на ВКС по гр.д.№ 969/2009г., IV г.о., ГК/.

На второ място, неправилно била твърдението, че в размера на годишния процент на разходите следва да бъде включен и размерът на неустойката, защото противоречало на чл.19, ал.3, т.1 от ЗПК, който не допуска в ГПР да се включват разходите на потребителя при неизпълнение на договора. Обезщетението по дефиниция не попада в общите разходи и не може да се взема предвид при изчисляване на ГПР. За това неустойката влиза в посочения размер на разходите и не може да се приравнява на възнаградителна лихва, тъй като няма такава функция. Общите разходи по кредита следва да включват лихва, комисионна, такси, заплащане на кредитни посредници и всякакви други видове разходи,, които потребителят трябва да плати във връзка с договора за кредит.

На трето място, неправилно било твърдението, че действително приложения в договора за кредит ГПР е различен от посочения в него, защото редът за определянето му е дефиниран императивно от чл.19, ал.2 от ЗПК. В конкретния случай размерът от 49,79% е изчислен по формула, съгласно Приложение № 1, като видно от съдържанието на договора единственият разход е посочения годишен лихвен процент. Към момента на сключване на договора предвидената неустойка не се дължи и нейната изискуемост ще настъпи неизпълнение на задължението по чл.5, ал.1 от него.

На следващо място, не е налице заобикаляне на разпоредбата на чл.19, ал.4 от ЗПК, явяващо се в предвиждане на неустойчно задължение, което в действителност се явявало „калкулиране на допълнителна печалба“. Според ответника не са налице нито обективния, нито субективни елементи от фактическия състав на заобикаляне на закона. Доколкото ищецът твърдял, че неустойното задължение е недействително на собствено основание, то същото не било могло да бъде част от валидно извършени сделки, чрез които да се постигнело забранен от правото резултат. С отговора си ответникът заявява в случай, че се прогласи процесната клауза за неустойка за нищожна, това не води автоматично до противоречие на договора с изискванията по чл.11, ал.1, т.10 от ЗПК. Съгласно чл.26, ал.4 от ЗЗД нищожността на отделни части на договора не влече нищожност на целия и нищожността на неустойната клауза не обосновавала нищожност на целите договори за кредит на основание чл.22 от ЗПК. Счита, че твърдението за заобикаляне на закона е неоснователно.

На последно място, според него не е налице неизпълнение на изискването на чл.11, ал.1, т.10 от ЗПК, защото в съдържанието на договора за кредит са посочени всички допускания, взети предвид от кредитора при определяне на ГПР. Редът за определяне на ГПР бил дефиниран императивно от чл.19, ал.2 от ЗПК и страните не разполагали с правна възможност да договорят нещо различно.

Във връзка с изложеното в отговора на исковата молба, ответното дружество моли съда да отхвърли изцяло предявения иск като неоснователен и недоказан, да му бъдат присъдени направените съдебно-деловодни разноски и прави възражение по чл.78, ал.5 от ГПК за прекомерност на претендираното от ищеца адвокатско възнаграждение.

На 24.04.2023 г. е постъпило писмено становище от адв.С. Н. от АК - Пловдив - пълномощник на ищеца Г. Д. Т., с което поддържа първоначалната искова молба, оспорва представения отговор, оспорва насрещния иск, какъвто не е предявяван в производството и моли съда да постанови решение, което да уважи изцяло ищцовата претенция, както и претендира да му бъдат присъдени съдебно-деловодни разно

След преценка доводите на страните и на събраната по делото доказателствена съвкупност, съдът приема за установено от фактическа страна следното:

Приема писмените доказателства по делото: Договор за потребителски кредит № 738789 към искане № 9123901 от 22.09.2022 г., ведно с погасителен план към него, Адвокатско пълномощно, Договор за правна защита и съдействие, Квитанция за платена държавна такса, юрисконсултско пълномощно, списък с разноски.

Видно от приетите писмени доказателства, страните по делото са се намирали в договорни отношения във връзка със сключеният между тях Договор за потребителски кредит № 738789 към искане № 9123901 от 22.09.2022 г., с който ответното дружество „Сити Кеш“ ООД с ЕИК 202531869 е отпуснало на ищеца Г. Д. Т. с ЕГН ***** сума в размер на 650.00 лева, при фиксиран годишен процент на разходите на заема: 49.79 %, фиксиран лихвен процент от 40.05 %, брой на вноските - 29 и обща сума за изплащане - 735.64 лева.

Ищецът претендира, че клаузата за неустойка във фиксиран размер - 424.36 лв., обективизирана в чл.11, ал.1 от процесния договор е нищожна и изцяло противоречи на

добрите нрави по смисъла на чл.26, ал.1 от ЗЗД, тъй като драстично нарушава принципа на справедливост, поради което моли съда да постанови решение, с което да прогласи нищожността ѝ.

Ответникът е представил отговор на исковата молба, с който заявява, че иска е допустим но неоснователен. Излага подробни съображения. Моли съда да постанови решение, с което да отхвърли изцяло предявения иск като неоснователен и недоказан.

При така установената фактическа обстановка, съдът прави следните правни изводи:

Исковата молба отговаря на изискванията на чл.127 и чл.128 от ГПК.

Съдът намира иска за процесуално допустим - предявен е от легитимирана страна в законоустановения срок при наличието на правен интерес. Между страните е възникнало валидно облигационно отношение, произтичащо от сключения Договор за потребителски кредит № 738789 към искане № 9123901 от 22.09.2022 г. Претендираните от ищеца права произтичат от наличието на договорни отношения относно посочения договор. Претенциите на ищеца са, че клаузата за неустойка, обективизирана в чл.11, ал.1 от процесния договор е нищожна и следва да се прогласи нищожността ѝ като противоречаща на императивните изисквания на ЗЗД, ЗЗП и ЗПК, поради което предявеният иск е с правна квалификация чл.26, ал.1, пр.1 и 3 от ЗЗД във вр. с чл.22, чл.11 и чл.19 от ЗПК и във вр. с чл.92 от ЗЗД. Неустойката представлява договорна или нормативно установена клауза, с която предварително се определят последиците на евентуалното длъжниково неизпълнение. Нейната главна задача е превантивна, да осигури точното изпълнение на задължението и да въздейства върху длъжника, като го стимулира да осъществи дължимия резултат. Съгласно чл.92, ал.1 от ЗЗД „неустойката обезпечава изпълнението на задължението“ и в това се състои нейната обезпечителна функция, което има за цел да обезпечи навременното изпълнение на взаимно поетите задължения. Обезщетителната ѝ функция е свързана с това, че „служи като обезщетение на вредите от неизпълнението, без да е нужно те да се доказват“. На кредиторът му се спестява процедурата по доказване на действителното настъпване на вредите и на точния им размер. Неустойката също така има и наказателна функция, защото цели да накаже неизправния длъжник като му наложи една имуществена санкция, без да го освобождава от задължението му да обезщети кредитора за вредите му. В конкретния случай в чл.11, ал.1 от договора е записано „С подписването на настоящия договор Кредитополучателят декларира, че му е известно и се счита за уведомен, че ако не предостави договореното в чл.5 от настоящия договор обезпечение в тридневен срок от сключването му или представеното обезпечение не отговаря на условията, посочени в настоящия договор за кредит, кредитополучателят дължи на кредитора неустойка в размер на 424.36 лева“. В конкретния случай неустойката има за цел да санкционира неизпълнението на задължението на кредитополучателя да представи банкова гаранция или да осигури един или двама поръчители, при условията на чл.5, ал.2, т.2 от договора. Уговарянето на неустойката има за цел да обезпечи точното и навременно изпълнение на договора, но правото на кредиторът да иска да му се плати възниква единствено, ако е настъпило непълно или забавено изпълнение. Включването на клауза за неустойка, която да се дължи още преди да е започнало същинското изпълнение на задълженията на страните по договора, противоречи на повелителните норми на закона и на добрите нрави. Това е в разрез със същността на неустойката като правна възможност, защото дори и да изпълнява добросъвестно и точно своите задължения по погасяването на кредита, ищецът дължи плащане на неустойка по силата на чл.11, ал.1. Съгласно ТР № 1от 15.06.2010г. по т.д.№ 1/ 2009г. на ОСТК на ВКС „Нищожна поради накърняване на добрите нрави е клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Преценката за нищожност поради накърняване на добрите нрави се прави за всеки конкретен случай към момента на сключване на договора.“ Визираната в чл.11, ал.1 от договора неустойка противоречи на функциите, които има тя, защото цели да санкционира кредитополучателя, ако не осигури обезпечение по кредита. Поръчителството и неустойката имат акцесорен характер и следват главното задължение, каквото се явява сключеният договор за кредит. По начинът, по който е включена клаузата в чл.11, ал.1 от договора, тя следва не основното облигационно отношение, а по скоро неговото вторично акцесорно обезпечение. С оглед на това съдът счита, че в конкретния случай още при самото сключване на договора за кредит е била налице нищожност на клаузата за неустойка. В писмения отговор ответникът излага своите мотиви за установяването ѝ като гаранция за поетия от него финансов риск при евентуално необезпечаване на задължението от страна на кредитополучателя. Така уговорената неустойка излиза извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции и има за цел да бъде платена сумата от 424.36 лева,

заместваща обезпечението по чл.5, ал.1 от договора, независимо от изпълнението по договора за кредит.

Направените от съда правни изводи се припокриват и с направеното от ответника признание на иска по гр.дело № 170/ 2023г. на НЗРС, по което е предявен иск между същите страни, със същия предмет, за задължение по друг Договор за потребителски кредит № 638778 към искане № 5012001 от 23.02.2022 г., факт, който е служебно известен на съда.

С оглед изходът на делото съдът намира искането на ищеца за присъждане на съдебно-деловодни разноски за основателно, като съгласно представения списък по чл.80 от ГПК, следва да се осъди ответника да заплати на ищеца Г. Д. Т. с ЕГН *****50.00 лв. държавна такса, както и 400.00 лв. - адвокатско възнаграждение на основание чл.38 от ЗА в полза на адв.С. К. Н. от АК - Пловдив.

Водим от изложеното, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА НИЩОЖНОСТТА НА КЛАУЗАТА ЗА НЕУСТОЙКА В РАЗМЕР НА 424.36 лв. /четиристотин двадесет и четири лева и тридесет и шест стотинки/, обективирана в чл.11, ал.1 от Договор за потребителски кредит № 738789 към искане № 9123901 от 22.09.2022 г., сключен между Г. Д. Т. с ЕГН *****, с постоянен и настоящ адрес: гр.Нова Загора, обл.Сливен, ул.„Васил Левски“ № 57, вх.А, ет.3, ап.6 и „Сити Кеш“ ООД с ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление: ***, КАТО ПРОТИВОРЕЧАЩА НА ИМПЕРАТИВНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ НА ЗАКОН ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА И ДОГОВОРИТЕ, ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ И ЗАКОН ЗА ПОТРЕБИТЕЛСКИЯ КРЕДИТ.

ОСЪЖДА „Сити Кеш“ ООД с ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление: ***, ДА ЗАПЛАТИ на Г. Д. Т. с ЕГН *****, с постоянен и настоящ адрес: ***, СУМАТА от 50.00 лв. /петдесет лева/, разноски в настоящото производство, представляващи държавна такса.

ОСЪЖДА НА ОСНОВАНИЕ ЧЛ.38 ОТ ЗАКОН ЗА АДВОКАТУРАТА, „Сити Кеш“ ООД с ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление: ***, ДА ЗАПЛАТИ на адв.С. К. Н. от АК - Пловдив, с ЕГН ***** и адрес: гр.Пловдив, ул.„Йоаким Груев“ № 41, СУМАТА от 450.00 лв. /четиристотин и петдесет лева/ адвокатско възнаграждение.

РЕШЕНИЕТО подлежи на въззивно обжалване пред Окръжен съд Сливен в двуседмичен срок от получаване на съобщението за изготвянето му.

Съдия при Районен съд – Нова Загора: _____